

Yeni Ay

Ekim 2018

#12

Burcu ÜNÜVAR | unuvarb@tskb.com.tr

TSKB Ekonomik Araştırmalar

Kırık Pencereler

Başlığı gören meslektaşlarım, Bastiat'ın "kırık camlar" hikayesini hatırlayacaktır. Oğlu cam kıran bir babanın camı yeniden taktırtarak ekonomik aktiviteyi canlandırdığı iddiasını sorgulayan bir hikayedir. Baba, sınırlı parasını bir "yenileme" için harcadığında ortaya çıkan "görünür" fayda, bu harcama sonrasında oluşan bütçe kısıtı nedeniyle ötelenen başka bir harcamayı gizlemektedir aslında. İktisadi kararların kısa vadeli ilk etkisi olumlu sanılırken, dolaylı etkileri gözden kaçırmanın önemi üzerine güzel bir hatırlatma bence.

Böyle uzun bir giriş yapmama rağmen, benim bu ay bahsedeceğim kırık pencereler Bastiat'ın pencereleri değil. Sosyal bilimciler Kelling ve Wilson'ın "kırık pencereler" metaforu, daha davranışsal bir şeye işaret ediyor: Daha en başında ve hâlâ çözülebilir durumdayken müdahale edilmeyen küçük sorunlar, genel davranış ortamını bozarak daha büyük ve çözümü zor olumsuzluklara neden olabilir.

Küresel piyasalarda bu dönem esen sert rüzgarlar sakın bu kırık pencerelerden geliyor olmasın? Biliyorum GOÜ'lere ilişkin bir iyimserlik yeniden geldi, devam da edecek. Ama küresel ticarete oyun planı değişirken, likidite yönetiminde kartlar yeniden dağıtılırken bu iyimserlik kalıcı olabilir mi?

İster Bastiat'ın dolaylı sonuçları kapatan penceresi, ister Kelling ve Wilson'un ilk uyarıyı veren penceresi olsun, pencere kırık ise, oturup konuşmamız gerek! Elimizi cam kesmeden önce, küresel ekonominin orta vadeli senaryosunu yazmanın, konuşmanın tam zamanı. Yeni ayda, bir yandan kırık pencereden küresel piyasaları bir yandan da orta vadeli mesajlar için IMF-Dünya Bankası toplantılarını takip edeceğiz...Esiyor!

~ 3 Ekim, Eylül ayı TÜFE ve ÜFE

Aylık bazda yüksek bir rakam şimdiden fiyatlandı.

~ 8-14 Ekim, IMF-Dünya Bankası Toplantıları

Resmi rapordan ziyade canlı yayınlanacak olan tartışmalar ilginç olacak.

~ 17 Ekim, FED PPK Tutanakları

Para politikası meraklıları takip edecek...piyasa alacağını çoktan aldı.

~ 25 Ekim, TCMB Para Politikası Kurulu

TCMB, Eylül'deki hareketinin devamında piyasa gelişmelerini dikkate alan temkinli bir yaklaşımla gelecek kazanımlarını kaybetmek istemeyecektir.

~ 29 Ekim, Cumhuriyet Bayramı

Kutlu olsun!

~ 31 Ekim, TCMB Enflasyon Raporu

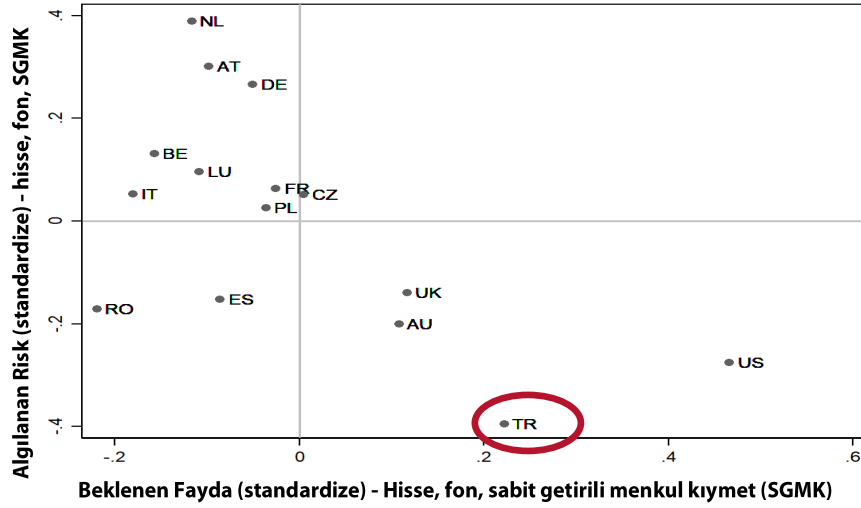
Yakın dönem para politikası kararlarını destekleyebilecek çok kritik bir rapor. TCMB'nin güvenilir rakamları piyasa ile paylaşması, beklentileri şekillendirmek açısından önemli!

Yeni Ay
Ekim 2018

Tamamen Duygusal!

Finansal yatırım kararlarının nasıl alındığı her dönem merak edilen bir konu olagelmıştır. Rasyonel olmayan bir dünyada, rasyonel kararlar verebildiğini iddia ettiğimiz bireylerin beklentilerine göre mi iskontoluyoruz geleceği?

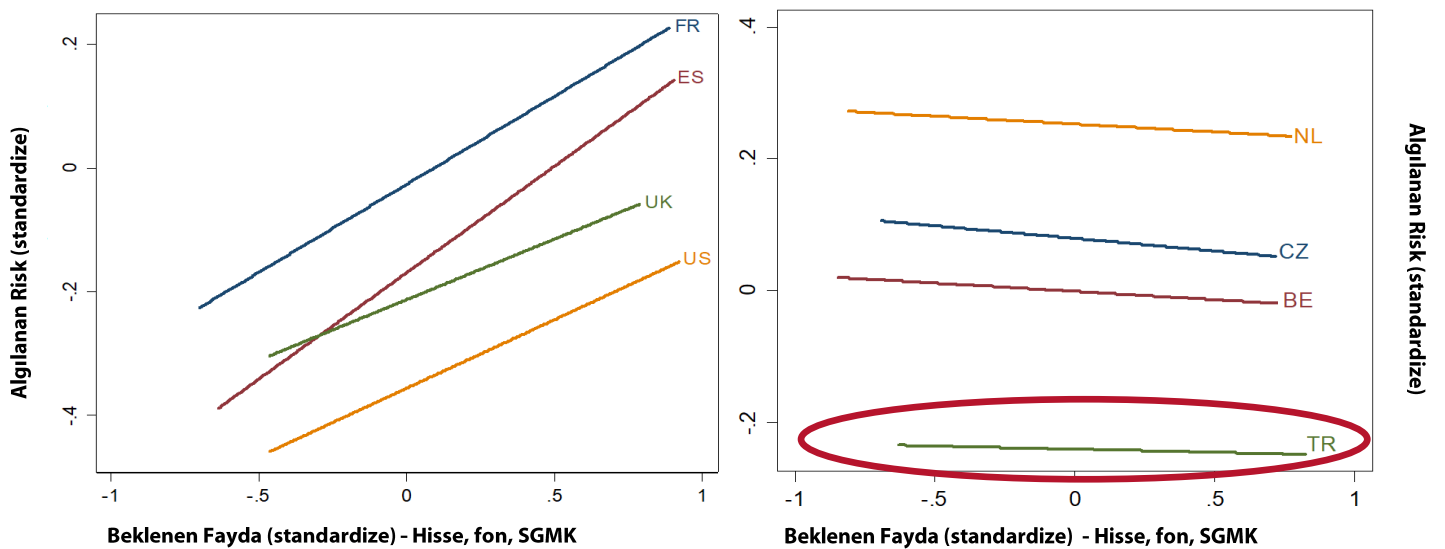
Ferreira'nın (2018) çalışması risk algısındaki sübjektifliği ve ülkelerarası farklılıkları ortaya koyması açısından anlamlı.

ING'nin 2016'da 15 bin kişi üzerinde yaptığı bir anket çalışmasına göre, derslerde anlattığımız "yüksek risk algısı-yüksek getiri talebi" meselesini bundan sonra doğrusal anlatmakta fayda var belki de.

Çalışmaya göre Türkler, oldukça düşük risk için epey yüksek bir getiri talep edebiliyor. Oysa örneğin bir Alman daha fazla riski, daha az getiri için alabiliyor.

AT: Avustralya, AU: Avusturya, BE: Belçika, CZ: Çekya, DE: Almanya, ES: İspanya, FR:Fransa, IT: İtalya, LU: Lüksemburg, NL:Hollanda, PL:Polonya, RO:Romanya, TR:Türkiye, UK:İngiltere, US:ABD

Aşağıdaki grafiklerde de görüleceği üzere, risk algısı—getiri beklentisi konusunda ülkeler arasındaki ayrışma oldukça net. Bu durum da, risk algısı içerisinde kişisel, toplumsal, kültürel, duygusal farkların önemli olduğunu gösteriyor. Finansal okuryazarlık ve finans gazeteciliği gibi meseleleri de denkleme dahil etmek şart. Fakat şunu da not etmek gerek, "algı"lar sübjektif olsa da getiri hesabı objektiftir. Algıyı kırıp gerçeği görmek, göstermek için herkese ekonomi!

Kaynak: Ferreira, M. (2018), VoxEU (3 grafik için)

Yeni Ay
Ekim 2018

Hey Gidi Günü!

Financial Times gazetesinin ABD baskısının ön sayfa başlıkları...

1 Ekim 2008: Ralliye rağmen kriz derinleşiyor

2 Ekim 2008: Avrupa bankacılık fonu konusunda ikiye bölündü

3 Ekim 2008: Yavaşlama konusunda artan endişeler hisseleri vurdu

4 Ekim 2008: Finansal kurtarma operasyonuna yeşil ışık piyasaları rahatlatmadı

6 Ekim 2008: FED diyor ki: Piyasaların TARP'tan daha fazlasına ihtiyacı var

7 Ekim 2008: Piyasalarda küresel satış

8 Ekim 2008: İngiltere bankalarında parçalı kamulaştırma

9 Ekim 2008: Merkez bankaları faizleri çizdi

10 Ekim 2008: Hisseler çöktü

11 Ekim 2008: Piyasadaki çöküş dünyayı sallıyor

13 Ekim 2008: Çöküşü önleme çabası

14 Ekim 2008: ABD bankalara 250 milyar dolarlık destek hazırlıyor

15 Ekim 2008: ABD'nin (sermaye) enjeksiyonu güveni arttırdı

16 Ekim 2008: Yeni bir rüzgar dalgası piyasaları sallıyor

17 Ekim 2008: IMF, Ukrayna'nın stabilizasyonuna destek verecek

18 Ekim 2008: ABD tüketici güveninde büyük çöküş

20 Ekim 2008: Silikon Vadisi'ndeki istihdam kayıpları iyimserliği zedeledi

21 Ekim 2008: Çin'in büyümesi keskin şekilde yavaşlıyor

22 Ekim 2008: FED, fonları desteklemek için 540 milyar dolar verecek

23 Ekim 2008: Bush, krizle ilgili G20 zirvesi çağrısı yapacak

24 Ekim 2008: Greenspan kabul etti: Hatalar yaptım

25 Ekim 2008: Dünyada hisseler resesyon yolunda

27 Ekim 2008: ABD'de kamu emeklilik fonları büyük zarar ediyor

28 Ekim 2008: Yen'in güçlenmesine dair korkular artıyor

29 Ekim 2008: Önümüzdeki birkaç ay içinde alınacak kararlar, gelecek nesil için dünyayı şekillendirecek (M. Wolf)

30 Ekim 2008: FED Faizleri %1'e düşürdü

...geçmiş zaman olur ki!

Hafif Gündem

Beni Bu Tropik Havalara Mahvetti!

Bu ay, 5 Ekim Dünya James Bond günü hakkında yazmayı planlıyordum. Ancak geçen hafta içerisinde gelen bir haber bütün planlarımı değiştirdi: tropik fırtına! Hem de benim Akdeniz iklimli memleket sathımda!

Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre tropik'in anlamı: Dönence'ye ait. Dönence de bildiğiniz üzere, Kuzey ve Güney Yarımküre'de güneş ışınlarının dik açıyla düştüğü en son sınır olarak tanımlanabilir. Akdeniz'de oluşan tropik fırtınaya "Medicane kasırgası" adı veriliyor(muş). Aslında Eylül-Ekim geçiş dönemlerinde İspanya'nın doğu kıyıları ile İyon Denizi'nde görülebilen bir meteorolojik olaymış bu. Yani tümünden yeni bir şey değil. Ama fırtınanın kuvvetini arttırmasının nedeni olarak "mevsim normallerinin üzerindeki deniz suyu sıcaklıkları" gösteriliyor olması ilginç. Buraya mim!

"Mevsim normalleri" artık anormal mi? Geçen yıl Ekim ayında benzer bir sorudan hareket eden IMF, iklim değişikliklerinin daha fazla doğal afet yaratıp yaratmadığını araştıran bir çalışma yayınladı. Baştan söyleyeyim, yanıt "evet"!

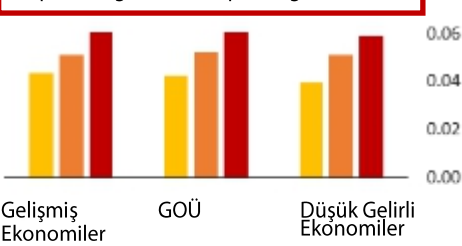
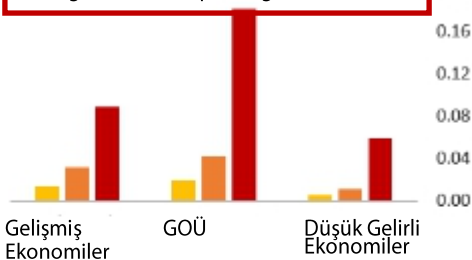
IMF çalışmasına göre 1994 ve 2014 arasında 8000'den fazla meteorolojiyle ilgili felaket (weather related disaster) yaşanmış. Seller, salgınlar, kasırgalar ilk akla gelenler. Toplam 228 ülke ve bölgede, bu hava olayları ile 25 yıllık bir periyot içerisindeki aylık hava durumu incelendiğinde aralarında bir ilişki olduğu görülüyor.

Sıcaklık ve yağışlar pek çok doğal afetin tahmininde kullanılabilir. Daha yüksek sıcaklıklar; daha fazla kuraklık, yangın, sıcak dalgası, tropik tufan demek. Daha fazla yağış ise daha fazla su baskını, heyelan ve fırtına demek. Korelasyon, nedenselliğin garantisi olmasa da, burada bir nedensellik olduğu da bulgular arasında.

2007-2016 arasında toplam 354 doğal afet raporlanırken, sadece 2017'de bu sayının 335 olması ise epey dikkat çekici.

Sera Emisyonlarındaki Artış, Doğal Afetleri Arttırabilir

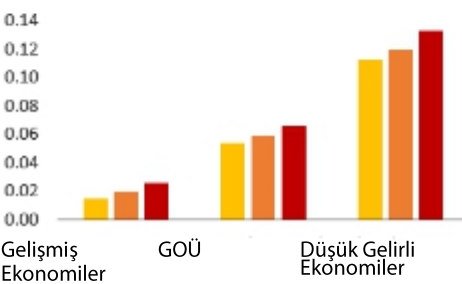
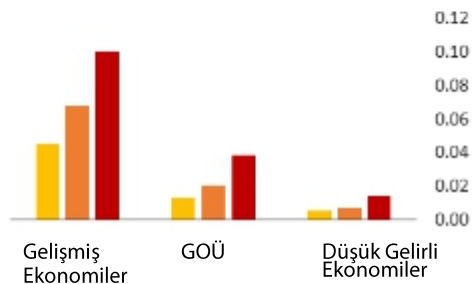
2010-14 2050 2100

Tropik Kasırgaların Sebep Olduğu Felaketler**Isı Dalgalarının Sebep Olduğu Felaketler**

CRED verilerine göre, 2017'de bu afetlerde 9697 kişi hayatını kaybetti, 335 milyon dolarlık maddi zarar oldu ve 96 milyon kişi dolaylı/doğrudan etkilendi.

Felaketlerin maliyetleri eşit dağılmıyor. Gelir düzeyi düşük ülkelerdeki etki çok yıkıcı.

IMF çalışması, sera emisyonlarındaki artışın doğal afetleri arttırabileceğini ortaya koyuyor. Ege kıyılarındaki "tropik fırtına" ile "tropik tatil" hayalini gerçeğe getiremeyeceğimizi anlamamızın zamanıdır! Oyun alanımız Dünya hızla kirleniyor, doğa çöpümüzü yüzümüze çarpıyor! Hesabı her zaman kirlenilen ödemiyo!

Salgınların Sebep Olduğu Felaketler**Yangınların Sebep Olduğu Felaketler**

Kaynak: IMF

Kaynaklar:

- ~ Ferreira, M., (2018) <https://voxeu.org/article/cross-country-differences-risk-attitudes-towards-financial-investment>
- ~ IMF, 2017, <https://blogs.imf.org/2017/11/16/climate-change-will-bring-more-frequent-natural-disasters-weigh-on-economic-growth/>
- ~ Center for Research on the Epidemiology of Disasters (CRED) verisini içeren rapor için <https://reliefweb.int/report/world/natural-disasters-2017>

Ekonomik Araştırmalar arastirma@tskb.com.tr

MECLİSİ MEBUSAN CAD. NO: 81
FINDIKLI İSTANBUL 34427, TÜRKİYE
T: +90 (212) 334 5041 F: +90 (212) 334 5234

2018 Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. her hakkı mahfuzdur.

Bu doküman Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.'nin yatırım bankacılığı faaliyetleri kapsamında, kişisel kullanıma yönelik olarak ve bilgi için hazırlanmıştır. Bu dokümana dayalı herhangi bir işlem yapılması tarafımızdan öngörülen bir husus değildir. Belirtilen görüşler sadece bizim güncel görüşlerimizdir. Bu raporda yer alan bilgileri makul bir esasa dayalı olarak güncelleştirirken, bu konuda mevzuat, uygunluk veya diğer başka nedenlerle amaca uygunluk tam olarak sağlanamamış olabilir.

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve/veya bağlı kuruluşları veya çalışanları, burada belirtilen senetleri ihraç edenlere ait menkul kıymetlerle ilgili olarak bir pozisyon almış olabilir veya alabilir; menkul kıymetler üzerinde opsiyonları olabilir veya ilgili diğer bir yatırıma girebilir; bu menkul kıymetleri ihraç eden firmalara danışmanlık yapmış, hisselerinin halka arzına aracılık veya yüklenim taahhüdünde bulunmuş olabilir.

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve/veya bağlı kuruluşları bu raporda belirtilen herhangi bir şirket için yatırım bankacılığı da dahil olmak üzere önemli tavsiyeler veya yatırım hizmetleri sağlıyor veya sağlamış olabilir.

Bu raporun ilgili olduğu yatırım fiyatı veya değeri, direkt veya indirekt olarak, yatırımcıların menfaatlerine ters düşebilir. Döviz kurlarındaki herhangi bir değişimin yatırımın değeri veya fiyatı veya bu yatırımdan sağlanan gelir üzerinde olumsuz bir etkisi olabilir. Geçmişteki performans her zaman gelecekteki performansın kılavuzu olacak demek değildir. Yatırım geliri dalgalanma gösterebilir.

Bu rapor kamuya açık bilgilere dayalıdır. Doğru veya tamam olmayan hiçbir beyan yapılmamıştır. Bu rapor söz konusu menkul kıymetlerin alınması veya satılması için bir teklif, yorum ya da yatırım tavsiyesi değildir veya bu menkul kıymetlerin alınıp satılmasına yönelik bir teklif için de bir istek veya zorlama değildir. Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve kendisiyle bağlantılı olan diğerleri bahsedilen şirketlerin menkul kıymetleriyle ilgili pozisyon alabilirler veya bu menkul kıymetlerle ilgili işlem yapabilirler, ayrıca bu şirketler için yatırım bankacılığı hizmetleri de verebilirler.

Herhangi bir yatırım kararı yatırımcının tamamıyla kendi kişisel seçimine dayanmalıdır. Bu rapordaki bilgiler herhangi bir yatırım tavsiyesi olmayıp, raporda yer alan firmalara yatırım yapılmasından ötürü Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. hiç bir sorumluluk kabul etmez.

Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti, yetkili kuruluşlar tarafından kişilerin risk ve getiri tercihleri dikkate alınarak kişiye özel sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler ise genel niteliktedir. Bu tavsiyeler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanılarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.

